Herontdekking van een populatie van de Gewone bronlibel bij Venlo (*Cordulegaster boltonii*)

V.J. Kalkman & B. Koese

Inleiding

De Gewone bronlibel (*Cordulegaster boltonii*) is een zeldzame soort die meestal wordt gevonden bij beschaduwde beken, die door kwel worden gevoed. De soort kwam vroeger voor in het zuiden van Noord-Brabant, oostelijk Limburg en de Achterhoek (NVL, 2002). Op het moment zijn van vijf locaties populaties bekend: 1) de Rode beek inclusief het Narteciumbeekje (Meinweg, L); 2) de Boschbeek (Meinweg, L); 3) het Haeselaarbroek (Koningsbosch, L); 4) de Esperloop (Bakel, NB) (NVL, 2002; diverse waarnemers) en 5) bij De Plateaux, Bergeyk (NB); bij deze laatste locatie worden ze vanaf 2002 regelmatig waargenomen. Mogelijk is er ook sprake van voortplanting bij het Ruscher beekje bij Schinveld (L) (Reumkes, 2003). In maart 2006 werd op een nieuwe locatie in Midden-Limburg een larve aangetroffen.

De waarneming

Op 27 maart 2006 bezochten we een aantal beken in Midden-Limburg met als doel het verzamelen van larven van steenvliegen (*Plecoptera*). Eén van deze beken was de ten oosten van Belfeld gelegen Aalsbeek of Molenbeek (km-hok: 207-368). De bronnen van deze kleine beek ontspringen op het Maasplateaux nabij de Duitse grens en herbergen één van de drie Nederlandse populaties van de steenvlieg *Leuctra nigra*. Bij de eerste schep met het waternet vingen we een ongeveer 2 cm

Foto: B.Koese

Figuur 1
Larve van Gewone bronlibel (*Cordulegaster boltonii*), gevangen bij de Aalsbeek/Molenbeek.
Larva of Cordulegaster boltonii, *caught at the Aalsbeek/Molenbeek.*

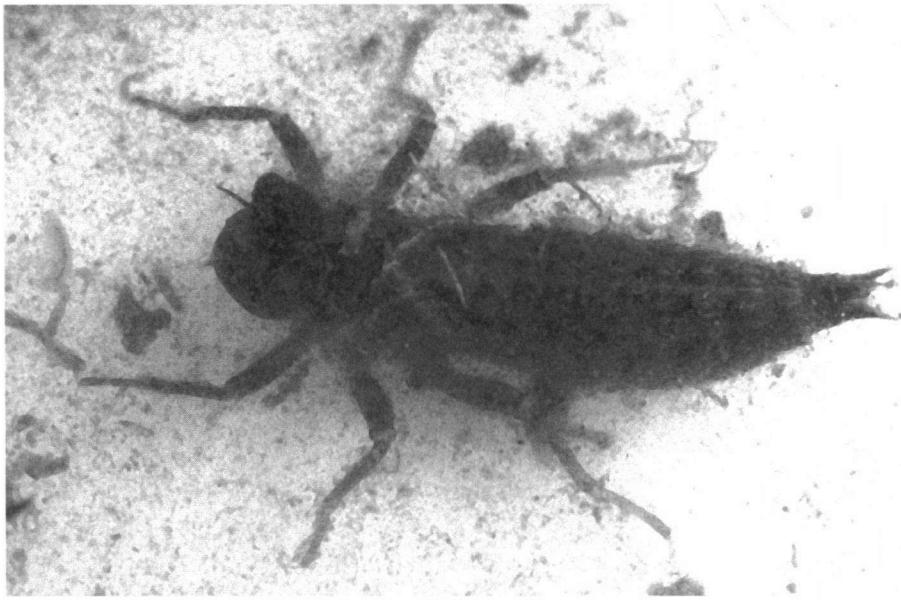

Foto: B. Koese

Figuur 2
Larve van Gewone bronlibel (*Cordulegaster boltonii*), gevangen bij de Aalsbeek/Molenbeek.
Larva of Cordulegaster boltonii, *caught at the Aalsbeek/Molenbeek.*

grote libellenlarve. De larve werd aan het komvormige vangmasker met zeer grote, onregelmatige tanden (figuur 1) meteen herkend als een larve van *Cordulegaster*. Na het nemen van foto's is de larve weer vrijgelaten. Daarna hebben we nog zes andere monsters op verschillende plekken in de beek genomen, maar hierbij werden geen larven meer aangetroffen. Hierbij moet wel vermeld worden dat er niet gericht naar *Cordulegaster*-larven is gezocht.

De biotoop

Op de vindplaats stroomt de beek over een grindig substraat met kleine hoeveelheden bladafval. De beek is zeer smal (ca. 50 cm) en ondiep, met een waterlaag van slechts enkele centimeters (figuur 3). De locatie is gesitueerd in het bos en geheel beschaduwd. De beek stroomt hiervandaan naar het westen waar ze na 500 m het bosgebied verlaat en in voor de Gewone bronlibel vermoedelijk ongeschikt landbouwgebied terechtkomt. Elders in het bos is de beek dieper en bestaat de bodem uit een dikkere laag fijn organisch afval. Op een enkele plek is de beek bedekt met Duizendknoopfonteinkruid (*Potamogeton polygonifolius*). Het in het bos gelegen deel van de beek is niet erg lang en vermoedelijk slechts deels geschikt voor de Gewone bronlibel. De totale hoeveelheid geschikt biotoop is dan ook beperkt.

Discussie

Het beekje waarin de larve werd aangetroffen oogt geschikt voor de Gewone bronlibel. Hoewel er slechts één larve is gevangen, is er een goede kans dat de waarneming betrekking heeft op een populatie. Veldwerk in de vliegtijd zal moeten uitwijzen hoe groot de populatie is. De Gewone bronlibel werd door Maus Lieftinck meerdere malen bij 'Belveld' waargenomen. Bij één van deze waarnemingen staat 'bronnengebied' vermeld; zeer waarschijnlijk hebben al deze waarnemingen betrekking de Aalsbeek of Molenbeek. De waarnemingen komen uit 1921, 1922, 1923, 1924, 1926 en 1951. De laatste waarneming, uit 1967, werd opvallend genoeg gedaan door Dirk Geijskes, behalve odonatoloog tevens groot steenvliegkenner. De beekloop is dermate smal, ondiep en beschaduwd (ook ten

Foto: B. Koese

Figuur 3
Vindplaats van de larve van de Gewone bronlibel (*Cordulegaster boltonii*) bij de Aalsbeek/ Molenbeek.
Locality where the larva of Cordulegaster boltonii *was caught (Aalsbeek/Molenbeek).*

opzichte van de andere huidige vindplaatsen) dat veel libellenonderzoekers deze biotoop vermoedelijk zullen negeren. Wij vermoeden dan ook dat de soort in de periode 1967 tot en met 2005 over het hoofd is gezien.

Vincent J. Kalkman & Bram Koese
Nationaal Natuurhistorisch Museum
Naturalis
Postbus 9517
2300 RA Leiden
kalkman@naturalis.nl

Literatuur

NVL, 2002. De Nederlandse libellen (Odonata). Nederlandse Fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
Reumkens, H., 2003. Een waarneming van de Gewone bronlibel in de Ruscher groeve bij Schinveld. Brachytron 7 (1): 23-26.

Summary

Kalkman, V.J. & B. Koese, 2006. Rediscovery of a population of the Common goldenring (*Cordulegaster boltonii*) near Venlo. Brachytron 9 (1&2): 58-60.

On March 27 2006 a larva of *Cordulegaster boltonii* was caught at the brook Aalsbeek (also called Molenbeek), just east of Belfeld (AC: 207-368). This is the fifth Dutch locality were *C. boltonii* is known to reproduce. The species was already known from this locality from records made by Maus Lieftinck in 1921, 1922, 1923, 1924, 1926 and 1951 and from a record by Dirk Geijskes in 1967. It is likely that the species has been present ever since but has been overlooked.

Keywords

Odonata, Anisoptera, *Cordulegaster boltonii*, larva, reproduction, rediscovery, Aalsbeek, Molenbeek, Belfeld, Limburg, The Netherlands.